

Cronica literară

Excelența haiku-ului cultivat de Eugen D. Popin

Regretatul G. Georgescu, profesor la "Clasa Palatină", el însuși poet și unul dintre cei mai rafinați traducători din lirica franceză, un pliglot care se exersase inclusiv într-o serie de limbi orientale, ne spunea adesea la cursul de literatura universală (dar și la cenaclul pe care îl conducea) că, date fiind dificultățile de echivalare silabică dintre "grupurile" sonore din japoneză (totdeauna egale; de altfel, limba japoneză este monosilabică!) și cele românești (variabile și tonale), *stricto sensu*, în limba română, nu se poate vorbi, propriu-zis, de haiku (un gen de poezie niponă dispusă în trei versuri, alcătuite din 5, 7 și, respectiv, iarăși, 5 silabe, inventată practic, destul de târziu, de Masaoka Shiki), ci numai de haikai, forma tradițională din care haiku-ul a derivat și care, după știința sa, nu a fost niciodată, canonic vorbind, o poezie în formă fixă, precum atâtea specii ale genului din literatura practică pe continentul european. Desigur, considerațiile eruditului G. Georgescu aveau în vedere atât expresia tradusă (rezultată) în românește a haiku-ului nipon (totdeauna imperfectă ca formă față de original), cât și de varianta pseudo-haiku-ului practicat de poeții noștri (invariabil alterată cantitativ față de calapodul japonez). Fără a fi cu totul împotriva practicării de către poeții români a genului (avea în acest sens numai cuvinte de laudă la adresa lui Macedonski sau Al T. Stamatiad – de altfel, ne citea adesea *Din cântecele curtezanilor japoneze*, dar mai ales din antologia *Eșarfe de mătase*, 1943), autorul volumului *Poemul fără flăcări* era de părere că, atâtea vreme cât nu se va stabili, pe baza studiului aprofundat al limbii, o echivalență materială în românește a celor 17 silabe egale ale formei nipone (exigență, ne încredința, rezolvată în engleză sau germană), în principiu, haiku-ul românesc va rămâne cu o configurație *cvasi*. Ilustrul traducător al lui Baudelaire și Verlaine în românește ținea să ne atragă atenția expres la cursul domniei sale despre poezia în formă fixă și asupra diferențelor de percepție poetică din mentalul, "cultura" și sensibilitatea omului din Nipponkoku ("Țara Soarelui Răsare") și a celui de pe "Bătrânul Continent". Foarte fin cunoscător al poeziei de dragoste a clasicului chinez Li Tai-Pe (fusesse, de altminteri, prieten cu Adrian Maniu, traducătorul acestuia în românește), dar și al poeziei, cunoscute prin intermediar francez, a japonezului Matsuo Bashō (1644-1694), poet renumit pentru cultivarea formei de poezie hokku (asimilată astăzi cu haikai-ul sau chiar cu haiku-ul), profesorul G. Georgescu ne-a făcut să înțelegem, cred, exact diferența substanțială dintre poezia Orientului extrem și a lumii occidentale. Cu aceste reflexe, îmi amintesc, am fost extrem de drastic pe la sfârșitul anilor nouăzeci ai secolului trecut cu câțiva veleitari care publicau, vai! așa-zise haiku-uri în revista *Jurnal de haiku* din Târgoviște, o efemeridă condusă de un ins fără nicio pregătire, care cultiva iresponsabil fel de fel de bazaconii cu pretenții - *dada-haiku*-uri, ca să zic așa, și nimic mai mult.

Într-un *Cuvânt înainte* la cartea de "haiku"-uri a lui Theodor Nicolin – *Asul de treflă*, Ed. Sfinx 2001, am identificat, explicat și analizat pe text o seamă de osebiri între forma și spiritul haiku-ului tradițional japonez și forma "treflată" (sui-generis) de haiku a poetului român, tentat adesea să-l transforme în panseu aforistic sau meditație despre dumnezeire, ceea ce este complet străin spiritului nipon care nu are nici un fel

de angoase în legătură cu eternitatea.

Sigur, în vremea din urmă, pe tot mapamondul, din India și până în Statele Unite și America Latină se scrie ceea ce japonezii numesc, cu un termen eufemistic, *jiyritsu noka*, adică (aproximativ) *evadări* din haiku-ul tradițional: forme corupte, impure... Mai mult, japonezii înșiși au inventat un fel de *novel haiku*, o formă de poezie care, fără a renunța la grațiozitate sau sugestiile bogate ce-l fac pe cititor să o amplifice în imaginație, încearcă să spargă limitele canonului clasic (număr de silabe, cezura – la japonezi, ea ține de atonal și nu de ritm -, număr de versuri, eliminarea cuvintelor-cheie, teme etc). La simpozionul internațional de la Tokyo din iulie 1999, participanții din toată lumea au adoptat în final un document, intitulat *Manifestul Haiku din Tokyo-1999*, care permite tuturor hajjini-lor, printre altele, folosirea sunetelor caracteristice propriei limbi (de unde libertatea structurilor prozodice, a numărului standard de versuri etc.) Pentru un popor sensibil și inovativ care organizează anual sute de festivaluri populare de haiku interne, unde acest mod de exprimare condensată (inclusiv în dialect dar și în engleză) exhibă în public, fără ostentație, unicitatea trăirii, coruperea formei clasice de haiku, mai ales sub influența culturii bătrânului continent, până la urmă nu înseamnă altceva decât dorința de înnoire spirituală și, de ce nu? trădează un evident simptom al globalizării... Nu e mai puțin adevărat însă, forma tradițională de haiku rămâne predilectă în cultura de limbă *hyōjūngo*, cea mai conservatoare și, paradoxal, și cea mai vorbită, în special, de persoanele cultivate, din *Țara florilor de cireș*. Ea este de fapt limba lui Yasunari Kawabata și Kenzaburō Ōe, laureați ai Premiului Nobel pentru Literatură, dar și a lui Yukio Mishima ori Mariko Sumikura, patru dintre spiritele moderne etalon al Japoniei culturale. Europeanul, după părerea multor specialiști, nu trebuie să-și facă prea multe iluzii în ceea ce privește promovarea de către japonezi a poeziei sale haiku (*jiyritsu noka*), între formele considerate nobile sau elevate ale acestui gen. O schimbare de optică se va produce probabil, dacă așa ceva va surveni vreodată, doar atunci când europeanul nostru va resimți cu toată ființa, precum orientalul, că doar clipa este eternă în fulgerul trăirii irepetabile a unicului, - senzația părelnicului plin de culori care se naște și moare în aceeași clipă.

Citesc îndeobște cu precauțiuni firești dar și cu mare atenție cărțile de haiku-uri românești și, în genere, de poezie în manieră niponă ale românilor; cunosc, cred, destul de bine haiku-urile sau poezia tanka, haibun ș.a. ale lui Dumitru Ichim, Florentin Smărăndescu, Constantin Severin sau a mai nou veniților Florentin Dumitrache, Șerban Codrin ori Florin Ciobâcă. Desigur, nu am pretenția de a poseda o cunoaștere exhaustivă a fenomenului, motiv pentru care cu atât mai mult, mă abțin și evit să fac valorizări ori să stabilesc ierarhii. Din cât am citit și cunosc însă în materie de haiku, nimic nu m-a frapat și încântat mai mult ca eleganta plachetă a lui Eugen D. Popin – *CONVERGENȚE* -, apărută la sfârșitul anului trecut la Editura Limes. Există ceva mirobolant în *muțenia* creatorului încântat de miracolul picturalității naturii ce conferă clipei o unicitate tonică în cele 67 de haiku-uri și 10 tanka ale poetului român care îți cuceresc și desfată sufletul însetat de

frumos, de la bun început. A nu le citi și reciti, cu o voluptate mereu renăscută, de la un capăt la altul, e un act de sevraj, ca și cum ai priva pe un opioman de drogul său. Asimilând mai curând efectele finalității tehnice a haiku-ului japonez clasic (de altfel, Matsuo Bashō și nu altcineva pare a fi maestrul poetului nostru) și mai puțin corectitudinea monumentală a acestor tehnici, dincolo de hieratismul și delicatețea impresiilor și imaginilor ce au calitatea mai mult de a sugera decât de a încadra ceva definitiv într-o ramă ("*fulgere luminează cerul/ cireșul bătrân/ numără liniștit tunetele*") haiku-urile lui Popin sunt expresia îndelung filtrată a iubirii acestui rafinat autor pentru spiritul și idul atât de originale ale culturii japoneze. Nu trebuie decât să privești cu atenție eseul imagistic care decorează fața primei coperte a cărții, pe al cărei fundal se desenează *hi no maru*-ul (discul roșu al soarelui) la orizont, zugrăvit pe un fond alb, de fapt, simbolul central și culorile drapelului național al Japoniei, pentru a înțelege exact vectorul acestui superb omagiu. Autor a peste 15 volume de poezie originală, unele apărute în germană sau italiană (ba chiar și în ediție trilingvă română-franceză-germană), fără doar și poate, Eugen D. Popin nu este un novice care exersează acum pentru prima oară modul și tehnicile specifice haiku-ului. Cine a citit volumul său de poeme intitulat *Anonimus Magnus* (Ed. Anthropos, 2005), cu un subcapitol – dacă nu mă înșel – intitulat *Imagini paralele*, a înțeles că poetul experimenta încă de pe atunci tehnica juxtapunerii imaginilor, schepsisul, ba chiar marca fundamentală a poeziei japoneze și, în special, haiku-ului. Amănuntul poate nu ar fi fost atât de evident dacă poetul nu ne-ar fi dăruit, în 2009, un mănunchi de 15 haiku-uri veritabile în *Geometria focului*, volum apărut la aceeași editură.

Eugen D. Popin a pus în fruntea haiku-urilor din *CONVERGENȚE* un motto în limba germană din marele mistic medieval Meister Eckhart, cunoscut în România mai ales pentru densele considerații din tratatele *Despre detașare* și *Cartea mângâierii*. Mottoul ales de domnul Popin din Magistrul Eckhart, ca mediator al propriilor convingeri ("Cu cât ceva este mai simplu, cu atât conține mai multă vigoare și intensitate"), exprimă cât se poate de sintetic atât concepția sa despre rostirea poetică în genere (și, într-adevăr, poezia domniei sale cultivă un discurs limpid, expurgat de orice redeundanțe), cât și credința că, aplicată normei haiku-ului, simplitatea nobilă (și nu simplitatea, desigur!) este cheia puterii de sugestie incomparabile a acestui gen de poezie. Exigența simplității rostirii poetice Eugen D. Popin o ridică, de altminteri, el însuși, când îi vine bine, chiar în textul unor poeme: "rostește/pur și simplu/nu ocoli/chiar nimic/lasă totul/să curgă în voie/din tine/ în tine/cu tine...(vezi, în vol. *Geometria focului*). Revenind pe teritoriul poeziei în formă fixă, haiku-urile lui Eugen D. Popin au, grație energiei genuine a cuvintelor simple, precum în poezia japoneză de gen, autentică, forța de impresionare a unor adevărate flash-uri: "un fulger singuratic/ descătușează tunetul - /stropii de ploaie" (pag. 30); "la revedere - /legământ mut/al florilor de migdal" (pag. 36); "taina mugurilor - / undeva sub scoarța fagului/ pălit de fulger" (pag. 37). Mă gândesc, pe moment, că unul din sensurile titlului (plurivoc) sub care domnia sa și-a

(continuare în p. 26)

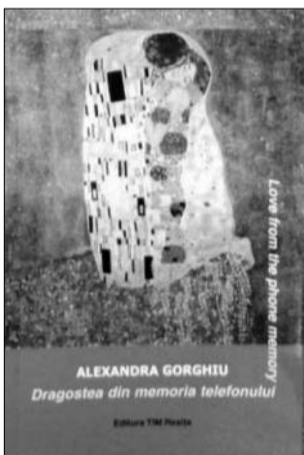

Există ceva mirobolant în muțenia creatorului încântat de miracolul picturalității naturii ce conferă clipei o unicitate tonică în cele 67 de haiku-uri și 10 tanka ale poetului român care îți cuceresc și desfată sufletul însetat de frumos, de la bun început. A nu le citi și reciti, cu o voluptate mereu renăscută, de la un capăt la altul, e un act de sevraj, ca și cum ai priva pe un opioman de drogul său.

Eugen D. Popin,
Convergențe,
Ed. Limes, 2014

E un jurnal poetic în care autoarea își consemnează cu meticulozitate și curaj stările, ca-ntr-un tratament de acupunctură, suportat cu stoicism și exorcizat prin mărturisire poetică. „moartea mea de carne vie/ întârzie/ ca o amânare de grație/ în conspirația îngerilor”.

Când mulți literați (până la timpul liber continuu al vârstei pensiei) „prestează” un fel de viață dublă: cea funcționarească – la serviciu și cea culturală – în timpul liber, ca o gură de ozon pe vârful de munte, pare un privilegiu să fii în cultură în foc continuu, cu aceeași respirație în ambele ipostaze.

Alexandra Gorghiu (n. 1965) este realizator de emisiuni culturale la Radio Reșița, din 1998 (cu invitați la microfon, ca la Hollywood pe covorul roșu), astfel că e familiară cu toată floarea cea vestită/vestică a întregului Banat, consemnând orice mișcare în frontul artistic, de ultimă oră, cu profesionalism și altețe intelectuală.

Dacă se spune că în orice breaslă sunt orgolii și meschinării de grup (și cu atât mai mult în breasla scriitoricească), Alexandra Gorghiu infirmă această păguboasă spusă devenită folclorică, emisiunile ei constituind un podium al prieteniei și deschiderii culturale.

Cum emisiunea sa, de brand, este „Boema reșițeană” – dedicată poezilor contemporani, propensiunea-i spre poezie pare firească.

Debutul a fost în 2005, cu volumul *Ochiul de rezervă*, premiat de Biblioteca Județeană „Paul Iorgovici” din Reșița. Chiar dacă volumul următor a fost de reportaje, *Mozart un vis împlinit: reportaje de la festivalul Mozart 250 – Salzburg 2006* (premiat de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România cu Diploma de Excelență), recidiva este în poezie, cu volumul *Dragostea din memoria telefonului = Love from the phone memory*, Ed. Tim, Reșița, 2014, în ediție bilingvă, traducerea în engleză fiind realizată de Ada C. Cruceanu.

Prezența în cultură și ca „job” îi asigură o siguranță, nonșalanță și racordare la actualitate a scrisului. Își păstrează însă notele proprii literaturii de gen, prin delicatețea feminină a unei poezii intimiste, confesive pe canavaa temelor clasice: poeme de dragoste, singurătate, suferință – mărturisite sincer, fără fason, mască ori bravadă.

Volumul este unitar, ca un poem continuu al unui love story cu finalul așteptat, eșuat în despărțire. E un jurnal poetic în care autoarea își consemnează cu meticulozitate și curaj stările, ca-ntr-un tratament de acupunctură, suportat cu stoicism și exorcizat prin mărturisire poetică. „moartea mea de carne vie/ întârzie/ ca o amânare de grație/ în conspirația îngerilor”.

Unele poeme sunt versuri scurte, aforistice, ușor memorabile, cu notă sapiențială, în

maniera lui Ion Mătuț, poetul din vecinătatea arădeană: „moartea se prelinge pe buze/ ca o hemoragie/ce se varsă/ la gurile Styxului.”

Absența persoanei iubite este ca o „pedeapsă străveche”, „așa o liniște/ la granița lumilor noastre/ doar porumbeii se mai aud/ în zbaterea/ dintre cer și pământ”, iar așteptarea e o „cucuvea” „în cuibul de cearcâne”, când opus disjunției dintre gol și plin, golul de data aceasta e mai plin decât prezența, fiind ucis prin rug „arderea timpului gol”.

Nu melodramatizează, pentru că timpul a pus distanța necesară detașării și autopersiflării, convertirii dramei în glumă cinică a sorții: „ce farsă e uneori/ dragostea/ când țândări se face/ și riduri.”

Într-o direcție la modă după '90 și mai ales după explozia telefoniei mobile, își aduce obolul la încetățenirea drept cuvinte poetice a unor termeni inițial monosemanțici, de tehnologie IT, care la început păreau barbarisme în arsenalul poetic: *celular, sms, beep, smartphone și memorie sim etc.*

Chiar titlul ales sugerează această nouă vestimentație a universului poetic, ca o textură în trend, când cartela telefonului mobil păstrează, conștiincios și organizat contabilicește toate apelurile (preluate, nepreluate, sms-uri), o întreagă istorie cu toate detaliile unei intimități mărturisite și mai ales nemărturisite „încă un beep /și dragostea ajunge/ în memoria telefonului/ se păstrează/

sub un număr ascuns/ ca o perlă în apele mării”, cu final tot în registru IT „strigătul de moarte/ al telefonului/ SMS de adio”.

Alexandra Gorghiu, dacă mai e tributară, pe alocuri, unor metafore obișnuite: „două picături de ploaie/ care spală aceleași lacrimi”, ori odihna în „albul absolut al crinului”, are însă și forța unor imagini dure, naturaliste chiar, ca o revanșă a feminității luptătoare. Citabil e întreg poemul *indiferența ta*: „tu dormi și nu știi/ că mi-au înmugurit sânii/ pentru tine/ în arenă/ leii stau la pândă/ să smulgă o ciozvărtă/ din indiferența ta.”

Puterea de autoiluzionare, când e încă prea grea renunțarea la dragostea pierdută, depășește limitele spațio-temporale: „între două realități/ o buclă a timpului /mă ține captivă/ și trăiesc mai departe/ această poveste/ care s-a sfârșit demult”, oximoronic, într-o proiecție dincolo de microuniversul său: „cu gust de miere amară/ carul mare păstrează/ bobul de nisip al clipei”.

Sensibilitatea specific feminină are această vocație a suferinței prin amplificarea stărilor și dăruire totală, dar și a căutării spațiului securizant, din nevoia de protecție, cu atât mai mult a femeii rănite. Acest spațiu salvator e găsit în lumina credinței, Dumnezeu îi oferă iubirea protectoare, când i s-a dăruit total, până la contopirea cu piatra pe care a pus capul credinței și mărturisirii: „între două ramific/ și cresc/ pe zidul plângerii Tale, Doamne,/ într-o casă a tăcerii/ toate lucrurile/ îmi vorbesc despre lumină.”

Placheta de versuri intarsiază un love story pierdut, mărturisit deschis și plinar, cu credința în puterea exorcizantă a scrisului. Prin această mărturisire poetică a unu plin vindecător absența dureroasă, într-o supraviețuire învingătoare. Când ești sincer cu tine însuși în confesiune, intuiția poetică îți alege cuvântul potrivit, într-un discurs liric armonios și chiar terapeutic, fără stridente de epatare modernistă.

Într-o expresivitate simplă și percutantă, parcă într-un gând subliminal de recunoștință și o stare finală de liniște, notează un lucru știut, ca un truism – că poezia se naște nu din prea plinul bucuriei, ci din golul dureros al suferinței: „cu fiecare iubire pierdută/ mai câștig un poem/ pe care nu l-aș fi scris/ probabil/ niciodată.”

***Alexandra Gorghiu**, *Dragostea din memoria telefonului = Love from the phone memory*, Ed. TIM, Reșița, 2014.

Excelența haiku-ului...

(urmare din p.25)

adunat haiku-urile editate de Limes ar putea invoca mai degrabă puterea aceluiași focar sumabil de supraimpresiune, atât în creator cât și în cititor, a miracolului și forței de mister a naturii, decât ar încerca, să zicem, să adune sub același generic presupusa unitate a unui univers poetic, prin excelență, independent de context. Ce au în comun, ca să dau un exemplu, aceste două entități (dispuse în suită, pe paginile 42 și 43), suficiente intern și absolut strălucitoare ca frumusețe în ele însele? “trăsnete despică cerul -/ nori negri/ pun pe fugă lupii”# “pâclă groasă -/ gând împietrit/peste fâneța luncii”.

Subsumabilă, ca puritate a temelor și, mai puțin a corectitudinii canonului, pe întreaga scară a celor 10 categorii estetice ale haiku-ului japonez clasic, poezia de această manieră a lui Eugen D. Popin cultivă de predilecție speciile *Karumi*, *Mei* și *Ryuko*, dar și *Yugen* (dedicate, cu osebire, hieratismului formelor pure, frumuseții

naturii ori vremelnice ei părelnice, teme ce induc și întrețin nu o dată sentimentul olimpien al singurătății ori al trecerii ireparabile a timpului). Exemplific în treacăt: “amurgul/ traversează râul/ întunericul îl urmează” (pag. 48); “o rază de lună/ luminează/ adâncul mlaștinii” (pag. 54); “un bătrân aproape orb/ațintește absent/ lumina asfințitului” (pag 45); “prăvălit peste stânci/ ecoul se pierde -/ irepetabilă mângâiere” (pag. 38).

Încerc să-mi explic în cronică mea de ce, mai mult decât ale unor alți confrăți, haiku-urile lui Eugen de Popin îmi întrețin convingerea că se situează cel mai aproape de poezia genului clasic japonez. Sigur, dincolo de orice discuție ce s-ar putea face, primează probabil sensibilitatea bogată a acestui creator capabil să sesizeze (sugereze) contrapunctic și pointillist relațiile armonice dintre cuvinte și imagini, dintre imagini și muzica mută a realelor, dintre măreția de o clipă a acestora și valoarea concentrată sentimentelor omenești ce întrețin fala acestei poezii. Dincolo de talent, căci despre

talent este vorba aici, Eugen D. Popin are și avantajul cunoscătorului și traducătorului mai multor limbi și, în special, germana (vorbitor nativ), prin intermediul căreia (mai mult decât în românește) a avut posibilitatea să ia contact și să se familiarizeze, probabil, cu spiritul nealterat al haiku-ului clasic japonez. Nu e un secret pentru nimeni că, mulțumită fonologiei particulare a acestei limbi, cele mai importante antologii de poezie clasică japoneză au pătruns în aproape toate țările Europei prin intermediar german (și doar rareori englez și francez). Fără a face caz, ne-o spune însuși autorul care nu întâmplător găsește, din capul locului, să-l convoace în ajutor ca *spiritus rector* („führender, lenkender Geist”) pe maestrul Eckhart, autorul unei limbi germane literare purificată până la esență.

În final, nu-mi rămâne decât să-mi exprim adeziunea față de nivelul elevat al unei asemenea poezii, să-l încurajez pe autor și să îl recomand cititorului cu toată convingerea.

Biblioteca de filosofie

Filosofie și dorință

De ce să filosofăm? Titlul cărții filosofului francez Jean-Francois Lyotard, cunoscut mai ales prin lucrările sale despre postmodernitate, lansează o întrebare ce frământă de mult, dacă nu dintotdeauna, mințile celor care au avut sau mai au încă de a face cu filosofia. Cartea, apărută în traducerea lui Ciprian Mihali și a Leliei Marcău la Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2013, conține patru conferințe ținute la Sorbona în 1964. Asistăm la desfășurarea "pe viu" a unei gândiri și nu la rostirea unor lucruri gândite "de-acasă" și doar repetate în fața studenților. Acest fapt a avut întotdeauna darul de a captiva, ceea ce explică, spre exemplu, și succesul prelegerilor lui Nae Ionescu la noi, în perioada interbelică.

Filosoful începe cu mirarea legată de obișnuința profesorilor de filosofie de a-și inaugura cursurile cu întrebarea: ce este filosofia? Este ca și cum, remarcă el, obiectul și locul filosofiei ar fi de fiecare dată pierdute și de aici nevoia regăsirii lor. Filosofia pare să fie deopotrivă o prezență, din moment ce se predă, dar și o absență, întrucât trebuie reafirmată constant. Punând întrebarea: "de ce să filosofăm?", Lyotard vrea să accentueze discontinuitatea, posibilitatea ca filosofia să nu existe, așa cum se întâmplă pentru majoritatea oamenilor; iar în ceea ce-i privește pe filosofi, activitatea lor nu poate să nu fie marcată de structura contradictorie, de prezența-absență a filosofiei. Pentru înțelegerea acestei contradicții autorul recurge la etimologia termenului *filosofie*, ce provine din două cuvinte grecești *philein* (a iubi, a fi îndrăgostit, a dori) și *sophia* (înțelepciune). Statutul de prezență-absență al filosofiei i se pare similar cu cel al dorinței, căci aceasta nu se reduce la o relație subiect-obiect în care unul dintre termeni ar fi cauza celuilalt, ci este tot o relație prezență-absență, o mișcare către celălalt, ca întregitor al ființei proprii. "Cel care dorește are ceea ce-i lipsește, altfel nu l-ar dori și totodată nu-l are, nu-l cunoaște, altfel iarăși nu l-ar dori", scrie Lyotard. Dorința ar fi aceea forță care ține laolaltă, fără să le confunde, prezența și absența. Totul în viața omului ține de dorință: erosul, dar și economia, istoria, cunoașterea, arta etc, căci tot ce există ca prezență apare pe un fond de absență sau este amenințat de ea. Se distinge filosofia prin ceva anume față de alte tipuri de dorință? Un comentariu la dialogul platonician *Banchetul* scoate în evidență că al doilea termen din etimologia "filosofiei", *sophia*, înțelepciunea nu este ceva ce poate fi posedat, ca un lucru sau o calitate, ci tot o prezență – absență, ceva mereu regăsit și mereu pierdut. Conștient de aceasta, filosoful (Socrate) se va orienta mai degrabă asupra dorinței, o va reflecta și nu asupra înțelepciunii, considerată ca o trăsătură pe care numai zeii o posedă deplin. Odată cu filosofia dorința nu dispăre, ci "se reorientează, se reflectează, se dorește". În aceste condiții întrebarea de ce să filosofăm? se convertește în întrebarea: de ce să dorim? În termeni filosofici: de ce unitatea este dată laolaltă cu multiplicitatea? Sau, de ce opoziția care separă și unește în același timp constituie o lege a celor ce sunt? Astfel de întrebări cu care debutează filosofarea în Grecia antică rezultă, conform lui Lyotard, din reflecția, interogarea de sine și distanțarea de sine prin formularea (Logos) a dorinței. Dacă totul este pătruns și guvernat de dorință, filosoful se distinge prin aceea că el dorește de fapt dorința, degustând-o fără a se lăsa dominat de ea, adică savurând-o (cum reiese dintr-un joc terminologic subtil în care sunt implicați termeni franțuzești *savoir* și *savourer*). Așadar filosofăm pentru că există în noi nevoia de altul, asemănător și diferit totodată, deci pentru că dorim. De remarcat că filosofia, produs occidental, nu urmărește ștergerea dorinței, precum în Orient, nici abținerea sau retragerea, ci ea reprezintă "conștiința a ceea ce ține împreună ceea ce este despărțit sau ține la distanță ceea ce este împreună", adică mișcarea dorinței în care se poate citi destinul Occidentului.

În a doua prelegere, *Filosofie și origine*, autorul interpretează un fragment din Hegel care atribuie mobilul filosofiei pierderii unității ce strânge laolaltă marile opoziții precum: spirit și materie, suflet și corp, credință și intelect, libertate și necesitate, dar și altele mai restrânse precum masculin – feminin, noapte – zi etc. Filosofia ar fi această căutare a unității pierdute, adică a sensului. Printr-o incursiune în istoria filosofiei, filosoful francez arată că nu se poate stabili un anumit moment când s-a pierdut unitatea, deci nu se poate spune cu certitudine când începe filosofia, ci dimpotrivă, pierderea unității se petrece mereu în prezent acum, deci "originea filosofiei este astăzi". De aceea orice filosofie pleacă de la zero, deși regăsește în sistemele predecesorilor aceeași nevoie de unitate care îi mobilizează propria gândire. În discontinuitatea sistemelor, argumentelor, viziunilor filosofice există o continuitate dată de dorința de unitate, care-i face pe gânditori să comunice peste veacuri.

Comunicarea se realizează însă prin intermediul cuvintelor. În ele dorința, adică structura prezență – absență, se apleacă asupra ei înșiși, se reflectează și astfel devine conștientă de sine. Cuvântul filosofic care vrea să exprime (reflecteze) dorința trebuie la rândul său să aibă această structură. El nu exprimă precum limbajul poetic o lume de sensuri deja date, nici nu construiește artificial semnificații ce pot fi confirmate sau infirmate prin experimentare precum știința. Limbajul filosofic trebuie să inventeze sensul pe care lucrurile nu-l mai dezvăluie, știind totodată că sensul se ascunde acolo în lucruri. De aceea oricât de transparent ar fi, discursul filosofic rostește și altceva decât ceea ce spune explicit. El este, precum dorința, o combinație de mai puțin, pentru că nu se poate închide perfect asupra lui însuși și de mai mult, pentru că transportă fără să vrea mai multe semnificații implicite. De aceea el nu poate capta dorința, ci doar să se conformeze ei.

Dacă lucrurile stau astfel, dacă discursul filosofic nu ne poate învăța ceva anume, ceva precis precum științele, filosofia nefiind decât dorință, fie și reflectată, un gol imposibil de umplut, atunci la ce poate folosi să filosofăm? Aceasta este întrebarea prelegerii a IV-a intitulată *Despre filosofie și acțiune*. Luând ca exemplu marxismul, la modă în anii '60 în Franța, Lyotard demonstrează că între gândire (filosofie, ideologie) și acțiune (cele două se întrepătrund fiindcă nu poți acționa dacă nu poți exprima sensul acțiunii) există, la fel ca între cuvânt și realitate, o ruptură. Discursul

filosofic, după Marx, pretinde că exprimă tendințe ale realității înseși, dar de fapt el se situează într-o sferă ideală, în afara realității. Poate el schimba, influența cu adevărat lumea și nu doar să o interpreteze?¹

Filosofia și-a propus să capteze în cuvânt mișcarea latentă a realității, a istoriei (dorința latentă care o străbate și o pune în mișcare) dar cum poate fi ea sigură că discursul ei exprimă chiar aspirația existentă în real? Neexistând un sens dat al istoriei, nici o ideologie nu poate pretinde că îl deține și pe baza lui să facă o politică infailibilă. De fapt pericolul cu orice gândire și mai ales în cazul marxismului (aluziile la stalinism sunt destul de transparente) este de a cădea în deja gândit. Dimpotrivă, a gândi înseamnă a lupta împotriva discrepanțelor pe care le presupune dorința, a fi conștient de inadecvarea fundamentală dintre cuvintele, discursurile, teoriile noastre și sensul care există în realitate.² Conștiința acestei rupturi ar trebui să împiedice degenerarea unei filosofii într-o ideologie totalitară. Recitindu-l din perspective dorinței pe Marx Lyotard vrea să-l salveze de dogmatismul de care nu el ci continuitorii săi marxiști, ar fi responsabili.

În condițiile în care filosofia nu poate să umple golul dorinței, nu poate anula legea conform căreia orice prezență apare pe un fond de absență, deci până la urmă moartea, practic ea nu oferă nici un răspuns. Ca tot ceea ce există filosofia este dorință, numai că prin reflectarea ei în limbaj ea se transformă, trece într-un alt plan. Sarcina filosofiei, înțelegem în marginea spuselor lui Lyotard, este să lumineze pe cât posibil opacitatea dorințelor noastre, conștientă fiind de caracterul ineputabil al sarcinii ei. Strădania de a ne deveni transparenți nouă înșine ne poate oferi un echilibru, fie și precar, în incertitudine.

"Iată așadar, încheie rezumându-și demersul Jean-Francois Lyotard, de ce să filosofăm: pentru că există dorința, pentru că există absența în prezență, mortul în viu; dar și pentru că există puterea noastră care nu este încă o putere; și pentru că există alienarea, pierderea a ceea ce credeam dobândit și distanța între făcut și facere, între rostit și rostire; și, în sfârșit, pentru că nu putem să scăpăm încercării de a prinde prezența lipsei în cuvântul nostru. Și, de fapt, cum să nu filosofăm?"

¹ "Filosofii, spune Marx, nu au făcut decât să interpreteze lumea; important însă este a o schimba".

² Este prefigurată aici teza eșecului marilor povești de legitimare ale modernității ce va fi discutată în cartea din 1979, *Condiția postmodernă*.

Florian Silișteanu

Din cana cu păsări

Îngerul meu de pe umăr parcă-ar fi tata mai tânăr

mi-am făcut nod la cravată să m-arăt de altădată

îngerul meu de pe umăr parcă-ar fi tata mai tânăr

când ducea caii la câmp când juca la horă-n sat

și punea la brâu de stea altă trudă- viața mea

apoi nodul s-a pierdut în alt nod s-a desfăcut

tata nu mă cunoștea dar pe nume mă chema

era orb eu eram plâns

îngerul nedus la tuns

era chel era urât

dintre toți cel mai tăcut

și la aripi descusut

tinerețe n-am știut doar vedenii am avut
și la pas când măsuram maicii mele

închinam

nici pe dânsa n-o mai am

o fi pasăre pe ram ori o fi distanță toată

pusă de Domnul în soartă

Offff că veni vorba de Domnul

știu o pasăre știu două dar niciuna nu îmi ouă

și nici cântecul nu-l știe prima pasăre că-i vie

iar cealaltă ciugulește de pe câmp ce nu mai crește

urmă nouă...se-nchină taina

Domnul îmi cârpește haina

numai nodul la cravată...nu e nod

ci lumină deocheată

28 aprilie, 2015 sacramento -usa

Pe urmele lui Lawrence al Arabiei Aqaba și Wadi Rum

“A suferi pentru un altul în mod firesc îți dă un sentiment de grandoare. Nu există nimic mai măref decât o cruce de pe care să privești lumina.”

T.E. Lawrence

Așa cum prevăzusem, cu toată imensa mea admirație pentru Petra, cuvintele nu m-au ajutat să redau farmecul și misterul pe care cetatea de piatră îl degajă. Onest este să îmi asum eșecul, păstrând însă speranța de a fi stârnit totuși curiozitatea cititorului, de a-l face să dorească să vadă vreodată minunea de la Petra.

După fascinanta dimineață

însemnau o sursă substanțială de venituri. În plus, la doar 80 de kilometri se află Petra, altă imensă atracție turistică, și, la o azvârlitură de băț, deșertul de la Wadi Rum/Valea Lunii, cu peisajul său suprarealist, bântuit încă de amintirea evenimentelor de acum o sută de ani, a Revoltei Arabe și de cea a unui personaj eroic ieșit din tipare, colonelul T.E. Lawrence. Într-un cuvânt, la Aqaba sunt multe de văzut.

Aqaba de azi este un port prosper și modern, dar istoria sa urcă în timpurile biblice ale regelui Solomon, în primul mileniu î.Hr. În “Vechiul Testament” este cunoscut sub numele de *Ezion-Jaber*. În acest port a acostat vasul care a adus-o pe regina din Saba, dornică să-l cunoască pe înțeleptul rege și să-i pună o serie de întrebări. De la Aqaba, regina a ajuns la Ierusalim urmată de caravana încărcată cu daruri, aur, nestemate, smirnă și tămâie. Tot prin Aqaba era transportat la Ierusalim aurul extras din minele zise ale lui Solomon.

Cucerit în secolul VII î.Hr. de către edomiți, apoi în secolul II î.Hr. de către nabateeni, în cele din urmă portul a intrat în 106 în stăpânire romană. Și roata istoriei a continuat să se învâртеască: musulmanii au pus mâna pe port în secolul VIII dându-i numele de Ayla; au venit peste musulmani, cruciații, apoi mamelucii și otomanii, care l-au ținut în stăpânire timp de 500 de ani, până la încheierea Primului Război Mondial. Permanentă schimbare a celor care l-au stăpânit arată importanța portului în comerțul maritim din Marea Roșie.

Aqaba este, cred, portul cel mai occidentalizat din zona Orientului Apropiat, ceea ce nu înseamnă

relații foarte apropiate cu conducătorii de atunci ai țărilor din zonă. Foarte mulți studenți, în special iordanieni, sirieni și libanezi au studiat în România și se pare că n-au uitat asta. De cum ne auzeau vorbind românește, unii intrau cu noi în vorbă. Aproape nu-i loc în Siria, Iordania, Liban unde să nu fi abordat în limba română, fie ca să te îndrume, fie doar de plăcerea de a-ți arăta că vorbește românește. Dorind să cumpăr un șirag de mătâni din sticlă albastru ultramarin cu acei ochi albi contra deochiului, lucrat manual, am întrebat cât costă în engleză, limba cea mai utilizată în Iordania după arabă (prin mandat de administrare al Ligii Națiunilor acordat Marii Britanii, aceasta a controlat Iordania între 1920 și 1946), prețul cerut a fost destul de condimentat. Auzindu-mă discutând cu prietena mea românește, proprietarul mi-a făcut rabat o treime din prețul inițial. Studiase medicina în România.

După atâtea zile de călătorie obositoare, de traversări prin zone aride și pustii, ba cu khamsinul suflând cât să ne ia pe sus, ba cu soarele înfierbântându-ne creierii, ajunși în Aqaba, mi s-a părut că am nimerit în rai. Cât erau străzile de lungi, peste împrejuririle vilelor se revărsau puhoi de tufe de leandri și bughenvilla înflorite, care răspândeau în aer mirosul lor dulce și îmbătător prin care răzbătea și aerul marin. De culori ce să zic? Toate nuanțele și culorile de la alb la galben, portocaliu, rozuri fel de fel până la un roșu sângieriu. După atâtea cenușiu îmi scâldam ochii în culoare și lumină, îmi curățam plămâni de praful ce pătrunsese în ei cu fiecare respirație în zonele deșertice. Și pentru două zile am scăpat din chingile programului rigid de la care nu ne puteam cu niciun chip abate. Dar suprem, Marea!

Născută în Gemeni, sub semn de aer, am fost nebunește îndrăgostită de... mare. De la primul contact cu ea. Pentru mine Marea Roșie a însemnat o continuare încântare; mi-am petrecut cea mai mare parte din timp plimbându-mă pe plajă sau în apă, culegând crenguțe de coral rupte chiar din mare, lenevind pe vreo terasă cu ochii în largul ei. În afară de cer și mare n-a mai existat nimic altceva pentru mine. Marea Roșie este mai mult decât întinderea nesfârșită de apă, ea însăși este un spectacol fascinant de mișcare și culoare. Apropierea de bariera de corali de la Yamanieh schimbă totul, marea se animă de viața subacvatică în cele mai variate forme și culori. Bărcile cu fundul de sticlă mediază între lumea subacvatică și turistul curios, dându-i acestuia posibilitatea să se bucure de vederea minunățiilor submarine. Am închiriat o astfel de barcă însă nemulțumită de limitările cadrului de sticlă am preferat să privesc peste marginile bărcii. Nu ne-am îndepărtat prea mult de țărâm că barcagiul mi-a atras

atenția asupra unei siluete masive și întunecate din adâncuri. Nu era vreun monstru marin de dimensiuni nemaivăzute, ci un tanc scufundat în timpul conflictului arabo-israelian din iunie 1967, mai cunoscut ca “războiul de șase zile”, când trupele israeliene au ocupat Cisjordania, teritoriul de malul drept al Iordanului. Era al treilea conflict armat din cele cinci înfruntări armate dintre Israel și țările arabe dintre 1948 și 1995.

Imaginea peștilor viu colorați înotând în jurul monstrului de fier scufundat avea ceva suprarealist. “Chicken-Fish!” m-a avertizat din nou barcagiul. Pe deasupra tancului scufundat a trecut înotând cu înfinită grație o scorpie de mare. Cu câtă eleganță își etala vâlurile împetrișate ale aripilor ei veninoase, cât de ademenitor era dansul ei letal. Ai fi zis că e una din acele celebre dansatoare cu vâluri care înnebuniseră publicul cu mișcările lor lascive, înotând printre mătășurile care când le acopereau complet, când lăsau să li se citească anatomia. Pe cât de atrăgător e dansul, pe atât de hidos e chipul scorpiei marine, un cap disproporționat de mare, cu ochi bulbucați, armat cu țepi în care se cascadează ritmic hăul unei guri diforme și lacome. “Găina-pește” e un paradoxal amestec grotesc și de înfinită grație aducătoare de moarte. O înțepătură cu unul din acele din vârful aripilor poate fi fatală. Barcagiul mi-a propus să mă ducă în larg, unde se află “grădina japoneză”, un fragment din spectaculoasa barieră de corali, unde, zicea el, se poate vedea mult “murgean”/coral de toate culorile. Prudența m-a făcut să refuz, deși tare mi-aș fi dorit asta. Mi-era suficient. În amurg, am stat pe plajă numărând în cât timp apune soarele: în 88 de secunde, asemeni unui magician, soarele s-a ocultat în fața ochilor mei uimiți.

Focul de armă tras la 28 iunie 1914 de sârbul Gavriilo Princip asupra moștenitorului tronului austro-ungar, pe care l-a ucis, și care a dus la declanșarea Primului Război Mondial, nu a avut efect doar în Europa, ci a incendiat și Orientul Apropiat aflat pe atunci sub stăpânire otomană. Rusia, Anglia și Franța, de o parte, Austro-Ungaria, Germania și Turcia, de cealaltă, și-au declarat reciproc război. În această ecuație armată, sprijinită de Anglia, a intervenit o necunoscută: Revolta Arabă! În final, mișcarea de eliberare a provinciilor arabe ocupate de imperiul otoman a decis dezmembrarea acestuia. Spre deosebire de războiul, terestru și maritim, purtat în Europa, cel din Orientul Apropiat a fost dus în cea mai mare parte în deșert, printre dunele de nisip, cu strategii, armate și arme neconvenționale. Timp de doi ani (1916-1918), creierul Revoltei Arabe a fost nu un militar de carieră, ci un licențiat al Oxford University, arheolog și om de litere care înainte de război visa să devină editor. Cum singur

petrecută în capitala nabateeană am luat în roțile autocarului drumul spre Aqaba, cel mai important oraș-port de la Marea Roșie. Iordania n-a avut acces la Marea Roșie până în 1965, când înțeleptul rege Hussein a făcut o înțelegere cu Arabia Saudită: să-i cedeze acesteia 6000 de kmp de deșert în schimbul a 12 kilometri liniari de țărâm. Cu toată disproporția matematică dintre

Cairo, 1921

suprafețe, avantajul a fost al Iordaniei. 12 km de coastă, având drept port principal Aqaba, însemnau contacte maritime și comerț aducător de venituri care compensau agricultura precară (doar 6%) și o industrie prea puțin dezvoltată: 12 km de țărâm însemnau plaje cu nisip fin și spectaculoasa barieră de corali de la Yamanieh care atrag magentic turiști din lumea întreagă;

însă că spiritul arab lipsește. De sub pojghița de respect și toleranță, de îndată ce se încălcă bariera religioasă ori se tratează cu dispreț populația arabă, țâșnește prompt mândria și revolta împotriva jignirii aduse. Altminteri, iordanienii sunt amabili, în special cu românii și asta datorită politiciii mediator-impăciuitoare duse în Orientul Apropiat de Ceaușescu, aflat în

mărturiseste, „întâmplarea, cu un straniu humor, făurindu-mă om de acțiune, îmi dăduse un loc în Răscoala Arabă, o temă epică și de-a gata prezentată, oferindu-mi astfel o cale în literatură, această artă lipsită de tehnică”.

Tema epică avea să se materializeze în cele din urmă în „*Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii*”, volum autobiografic în care dezvăluie culisele și motivele declanșării mișcării arabe, viclenia cu care a fost manipulată, perfidia cu care a fost trădată nobila ei cauză prin veroase înțelegeri subterane între francezi și britanici (vezi acordul Sykes-Picot), sfâșierile sufletești cauzate de minciunile la care a recurs Lawrence, înșelându-i el însuși pe arabi, pe care ajunsese să-i admire, să-i iubească și să-i prețuiască, dar căroră, în calitate de ofițer de contrainformații britanic al Biroului Arab de la Cairo, nu putea să le dezvăluie adevărul: că erau folosiți în cu totul alte scopuri decât cele pentru care luptau; că prin mandat al Ligii Națiunilor teritoriile arabe erau încă din 1917 împărțite între Aliți și transformate în colonii cu aparent statut de independență. Dezamăgirea și lehamitea au fost uriașe și imposibil de suportat de către Lawrence. Tras pe sfoară, revoltat de cele întâmplate și rămas fidel cauzei arabe, văzându-și „*visele stinse ca niște lumânări de vântul puternic al succesului*” - între timp devenise o figură legendară! -, la sfârșitul războiului a refuzat titlul de cavalier. Convocat într-o audiență la George al V-lea, nu s-a sfiit să-i spună suveranului că atitudinea duplicitară a Angliei nu face cinste nici țării, nici guvernului și nici lui care, fără să vrea, înșelase așteptările arabilor, dându-le false speranțe. La fel a reacționat în fața guvernului unde fusese invitat pentru o discuție privind Orientul Apropiat. Excesului de laude cu care era năpădit, colonelul Lawrence i-a opus un răspuns dur: „Nu vă trece prin gând, domnilor, în ce încercătură ne-ați pus”.

După încheierea războiului cu urmările știute, scârbit de cele întâmplate și de involuntara sa complicitate la cele petrecute, T.E. Lawrence s-a cufundat în anonimă schimbându-și de două ori ocupația și numele, mai întâi în aviație, unde s-a folosit de pseudonimul J.H. Ross, și apoi la tancuri, sub pseudonimul T.E. Shaw. În cele din urmă, total dezgustat, s-a retras într-o locuință modestă la Claudi Hill, în Dorset, unde a și murit în urma unui accident de motocicletă. În timpul reclusiunii a scris „*Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii*”, „*Matricea*” și a tradus în engleză „*Odiseea*”. În „*Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii*”, volum scris pe baza notațiilor făcute în cei doi ani când a condus Revolta arabă, în care descrie cu lux de amănunte periplul războinic la care a participat cu tot sufletul alături de arabi, dar în același timp a dezvăluit și crudul adevăr al trădării cauzei lor de către britanici. Volumul a fost publicat postum, inițial în 1926 și apoi în 1936. Pe lângă relatările de interes militar și politic, Lawrence se dovedește un scriitor cu stil ales și alert, viu în tot ce comentează. Dar mai citește, oare, astăzi cineva astfel de vechituri?

Adevărata operă a lui T.E. Lawrence nu este însă cea tipărită, ci cea scrisă timp de doi ani pe nisipul deșertului cu copitele cailor și al cămilor. Capitolele operei sale complete au fost: *Hijaz*, unde a aruncat în aer calea ferată construită de nemți ce ar fi trebuit să lege Berlinul cu Damascul și, mai departe, cu Medina, tăindu-le armatelor otomane posibilitatea de aprovizionare cu trupe, muniții și celelalte necesare; *Wejh*, locul în care l-a întâlnit pentru prima dată pe viitorul rege al Irakului, Faysal, momentul din care, la propunerea stăruitoare a acestuia, a purtat pe cap tradiționalul *shemagh*/legătură de cap, care a făcut din Lawrence o figură emblematică și inconfundabilă; *Aqaba*, ultimul port la Marea Roșie stăpânit încă de otomani ce stătea în calea armatei arabe împiedicând înaintarea ei spre Palestina, Siria și Liban; *Wadi Rum*, post de comandă în deșert, de unde Lureas Bey, cum îi spuneau arabii, a condus operațiunile militare asupra Aqabei; *Tafila*, locul zdrobitoarei victorii a arabilor asupra otomanilor; în fine, *Damasc*, ultimul capitol al epopeei arabe. Printre hărțuiele și lupte, a tras și o fugă până la Petra. Epilogul odiseei arabe a fost scris la Cairo, în martie 1921. Restul e tăcere...

Cum și era de așteptat, regizorii de film s-au aruncat asupra subiectului încă din timpul vieții lui Lawrence al Arabiei. Colonelul n-a gustat triumful cinematografic. Invitat la premiera unui astfel de film, Lawrence nu s-a dus, însă a văzut filmul mai târziu. În loc de orice alt comentariu el i-a scris regizorului doar atât: „*Dragă Lowell Thomas. Ți-am văzut spectacolul. Mulțumesc lui Dumnezeu că era întuneric în sală. T.E. Lawrence*”.

Deși a jucat un rol important în evenimentele din Orientul Apropiat, deși s-a folosit de serviciile sale de traducător și mediator cu diverși șeici; deși i-a fost de mare folos tactul ei diplomatic învățat de la unchiul său, membru al corpului diplomatic britanic de la Bagdad, colonelul Lawrence abia de pomenește în treacăt, de vreo două ori, numele Gertrudei Bell (1868-1926). Dintr-un machism prost înțeles, la fel au procedat și biografii lui Lawrence și chiar istoricii care au studiat evenimentele din Orientul Apropiat din timpul Primului Război Mondial. Pomenită doar accidental, o treaptă niscaiva mai înaltă a lui etc., Gertrude Bell, o femeie inteligentă și instruită, bună cunosătoare a limbilor arabă și persană, a jucat un rol vital în politica din zonă, în mod special în cea a Irakului. Invitarea ei la Conferința de pace de la Cairo din 1921, în calitate de specialistă în problemele Mesopotamiei, viitorul Irak, atunci când s-au stabilit granițele țării, precum și monarhia ca formă de guvernământ, dovedește recunoașterea oficială de care se bucura. Admiratoare și susținătoare ferventă a viitorului rege Faysal, ea a pledat cu elocință cauza Irakului de care era atașată. Într-o adunare în exclusivitate masculină, a fost singura prezență feminină. Ca om de litere, a lăsat

moștenire Irakului traduceri din persană în engleză a *Șah Name/Cronica regilor* și a poemelor lui Hafiz. Ca arheolog a fondat Muzeul Național de Arheologie de la Bagdad. După cucerirea Bagdadului de către armata britanică în 1917, s-a mutat în capitala irakiană unde a și murit din cauza unei supradoze de somnifere înghițite voit sau involuntar, nu se știe prea bine.

Cartierul general al Revoltei arabe a fost o vreme Wadi Rum, un ued secăt cum i se spune genului asta de relief în care munții, stâncile singuratic și întinderile nesfârșite de nisip își dispută întâietatea. Potrivnic vieții, deșertul e ocolit de majoritatea ființelor. Ceea ce oprește ființele umane la limita pustiului nu e atât problema hranei și apei - există triburi berbere ce preferă civilizației și confortului deșertul -, ci nesfârșitul pustiului pe care mintea nu-l poate cuprinde. Spaima de nelimitat și de infinitate îl paralizează pe om. Temporală sau spațială, ideea de infinitate provoacă o spaimă paroxistică. La fel, infinitudinea oceanului și a pustiului. Cu toate acestea, arabii nu numai că trăiesc în deșert, ba chiar au reușit să-l domesticească și să-l numească *acasă*. Pe acest fapt, ca și pe teroarea trupelor otomane neobișnuite să lupte într-un astfel de mediu, cu o armată neconvențională formată din arabi din cele mai diferite triburi și cu cele mai diverse obiceiuri, a mizat Lawrence când a mutat teatrul de război în deșert.

Am fost și eu la Wadi Rum. În după-amiaza celei de-a doua zile petrecute la Aqaba, cei dornici au fost invitați la o plimbare cu jeepurile în deșert. N-am așteptat a doua chemare, că îmi și ocupasem locul pe una din băncile tari de lemn, ale mașinii de teren descoperite. De cum am intrat în zona Wadi Rum a început deșertul și o dată cu el chinul nisipului care intra în nas, în gură, în ochi. Cu fața acoperită de o maramă și pălăriea trasă până peste urechi de nu mi se vedeau decât ochii, am reușit să fac față palelor de vânt cu nisip iscat de viteza cu care înaintam.

Peisajul e năucitor. Cât vezi cu ochii, pustiul din care se ridică amenințător munții plesniți, modelați de vânt în forme stranii, și stânci singuratic. Pe toată întinderea de nisip, nici măcar o urmă că ar mai fi trecut ceva sau cineva pe acolo. Înaintând prin labirintul ce șerpuia printre masivele stâncoase ce-l mărgineau de o parte și de cealaltă, foarte asemănătoare între ele, mă întrebam de nu cumva ne-am putea rătăci și rămâne în pustia aceea. După care logică o lua șoferul când la dreapta, când la stânga din moment ce dreapta semăna cu stânga și stânga cu dreapta, nu am prea înțeles. Uneori mi s-a părut că mai trecusem prin acel loc, însă se vedea că nisipul era neatins și că singurele urme erau cele lăsate de jeepul în care călătoream, semn clar că nici vorbă să fi revenit pe dărele propriilor urme.

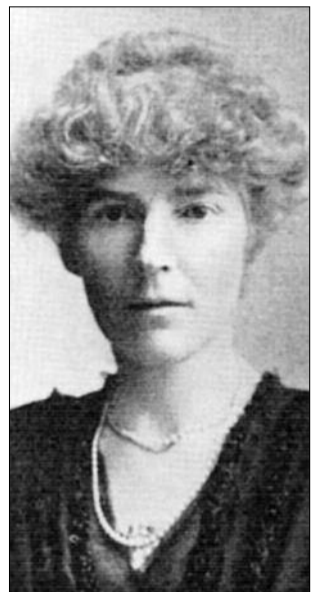
La un moment dat ne-am oprit într-un staționar, amestec de jeepuri și cămile, de turiști și cămilari. Văzut de pe o dună din apropiere, staționarul, prin

urmele de tot felul lăsate pe nisip, semăna cu o uriașă grafică modernă, încălțită și abstractă desenată de pașii animalelor, ai oamenilor și de urmele lăsate de roțile mașinilor. Asta mi-a amintit de concisa și expresiva descriere a deșertului făcută de Lawrence, până atunci neatins, radiind în zori de urmele cenușii ale căilor și părților bătătorite de ofițerii și soldații arabi dezertați din armata otomană ce se alăturau răsculaților.

După o scurtă oprire, ne-am continuat drumul prin labirintul stâncos. La un moment dat, în apropierea unei stânci jeepul a oprit în fața a ceva care semăna cu o colibă. Cu tot aspectul său sărăcăcios și foarte modest, încropeala aceea era fostul adăpost al lui Lawrence al Arabiei și centrul de comandă al armatei arabe de unde pornise la cucerirea Aqabei. Dacă europenii au uitat relativ repede de Lawrence și straniu război contra imperiului otoman, devenit între timp un război personal purtat pentru cauza răsculaților, arabii nu l-au uitat pe Lureas Bey păstrându-i până în ziua de azi recunoștință și respect, asta chiar dacă atât speranțele lor, cât și ale conducătorului lor au fost trădate pe moment, dar care s-au împlinit așa cum idealist visa colonelul, în uniformă britanică, dar cu *shemagh* pe cap.

Pe măsură ce înaintam, umbrele apropiatului apus se tot lungeau pe nisip ca niște dubluri ale noastre, însoțindu-ne asemeni unor fantome întunecate. După care, brusc, într-un minut și ceva peste deșert s-a lăsat întunericul, negru și de nepătruns. Eram deja pe drumul de întoarcere înotând în bezna aceea profundă când am zărit licărind o primă lumină, apoi alta și altele. Agățate de stânci, felinare cu petrol ne căluzeau ca niște mici faruri prin deșert, arătându-ne drumul spre ieșirea în șosea. Neobișnuitul spectacol al felinarelor aprinse cocoțate pe stânci luminând în noapte este una din cele mai puternice impresii păstrate din fascinanta călătorie în inima deșertului arab, la Wadi Rum. Ca și amintirea aceluia bărbat fragil, care pentru nobila cauză a popoarelor arabe, INDEPENDENȚA, și-a depășit condiția fizică și a renunțat la visul său de a deveni editor. Cărți s-au scris multe, editori și scriitori câtă frunză și iarbă, însă niciun om de litere n-a fost concomitent și eroul și martorul imparțial al propriului război în care s-a angajat pentru o cauză care nu era a sa, dar care, voluntar și involuntar în același timp a devenit cea mai personală și nobilă cauză. „*Omul ispitit de neant*”, „*Valetul de cameră al Idealului*”, cum a fost numit de unii, și-a sacrificat destinul de cititor în ruine al istoriei, pentru a face el însuși istorie. Învingând adversitățile, convingându-i pe arabi să-l urmeze, învingându-se pe sine însuși, a reușit nu doar să facă istorie, ci și să scrie despre asta. Cu mândrie și cu umilință, cu revoltă, cu bărbăție și mai ales cu har.

A doua zi am plecat de la Aqaba, făcând calea întoarsă, în Siria, la Damasc. Călătoria nu se încheiease.

Adevărata operă a lui T.E. Lawrence nu este însă cea tipărită, ci cea scrisă timp de doi ani pe nisipul deșertului cu copitele cailor și al cămilor.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova, un spectacol muzical-instrumental, oferit de copiii care urmează în cadrul instituției, Cursul „Prietenul meu Pianul”, sub îndrumarea profesoarei Clementina Dionisie. Manifestarea s-a înscris în Programul educațional național „Școala altfel” și s-a desfășurat

antrenor emerit de aeromodelism. La evenimentul care s-a înscris în programul educațional național „Școala altfel” au participat elevi și cadre didactice de la Liceul Teoretic „Ion Barbu” și de la Școala gimnazială „Virgil Calotescu” din Bascov. Publicul a savurat prelegerea lui Marian Popescu despre pasiunea pe care o are pentru aeromodelism, pasiune despre care scrie în cartea sa intitulată „Aeromodelele mele” și publicată în anul 2010.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat simpozionul cu tema „Animale fantastice în istoria lumii”, în cadrul proiectului „Istorie și istorii cu Marin Toma”. La dezbateră, susținută de istoricul Marin Toma au participat elevi și cadre didactice de la Liceul Tehnologic ASTRA. Preț de un ceas, publicul s-a delectat cu informații și opinii interesante privind apariția, evoluția, legendele și miturile referitoare la animalele cunoscute și mai puțin cunoscute ale planetei.

■ Centrul Cultural Pitești și Asociația Culturală „Iulia Hașdeu” - Club UNESCO au organizat simpozionul cu tema . Manifestarea a fost susținută de prof.univ.dr. Crina Bocșan Decusară, președintele Asociației Culturale Iulia Hașdeu. Absolventă a Facultății de Filologie din cadrul Universității București, autoare de manuale, dicționare, crestomații, cărți de proză, poezie și dramaturgie, Crina Bocșan Decusară este cunoscută ca fiind un exeget al Iuliei Hașdeu - fiica savantului și omului de cultură Bogdan Petriceicu Hașdeu, o remarcabilă scriitoare în limbile franceză și română, care a trăit între anii 1869 - 1888. Crina Bocșan Decusară este și membră a Uniunii Scriitorilor din România, remarcându-se prin studii de istorie literară, traduceri, cronici literare, participări la emisiuni radiofonice și tv, conferințe literare în țară și peste hotare.

■ Centrul Cultural Pitești, prin Clubul de Istorie „Armand Călinescu” a organizat simpozionul cu tema „NATO între trecut, prezent și viitor”, din seria dezbaterilor publice lunare, sub genericul „Lumea Azi”. Manifestarea a fost susținută de istoricii Cornel Carp, Marius Chiva, Aurelian Roman, col.(r) Ion Stan, medicul-poet Adrian Mitroi, redactorul-șef al revistei Carpaticea, ing. Nicolae Cosmescu, poetul Florian Stanciu. Participanții au făcut vorbire despre istoria Alianței Nord-Atlantice și implicarea României în respectiva structură

politico-militară, începând cu anul 2004 și până în prezent, când pe teritoriul țării se desfășoară un amplu exercițiu militar NATO.

■ Centrul Cultural Pitești și Uniunea Scriitorilor din România Filiala Pitești au organizat prima ediție din anul 2015 a dezbaterii publice, sub genericul „Conferințele Municipiului Pitești”, avându-l invitat pe scriitorul Sergiu I. Nicolaescu. Omul de cultură a susținut o prelegere cu tema „Revista Argeș la o jumătate de veac de existență”, abordând aspecte și momente care au marcat evoluția publicației, care în prezent are apariție lunară și este editată de Centrul Cultural Pitești. Originar din județul Vâlcea, Sergiu I. Nicolaescu este absolvent al Facultății de Filologie, din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și autor de volume de specialitate.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o nouă ediție a Clubului „Cafeneaua literară”, în Sala Simpozion, din cadrul instituției. Manifestarea, coordonată de poetul Virgil Diaconu a cuprins lansarea noului număr al Revistei „Cafeneaua literară”, publicație lunară editată de Centrul Cultural Pitești și o lectură publică, susținută de o parte din membrii Clubului „Cafeneaua literară”: Nicolae Ionescu, Marilena Lică-Mașala, Conița Lena, Costin Tănăsescu, Liana Alecu, Marian Dogaru și Virgil Diaconu, directorul revistei. Participanții au purtat și o discuție referitoare la tendințele în poezia contemporană.

■ Centrul Cultural Pitești, Liga Scriitorilor din România și de Expresie Română de Pretutindeni Filiala Argeș și Grupul Vocal „Armonia” au organizat o nouă ediție a Cenaclului „Armonii Carpatine”. Evenimentul, coordonat de redactorul șef al revistei Carpaticea, ing.Nicolae Cosmescu și de liderul Grupului Vocal „Armonia”, col.(r) Nicolae Perniu a cuprins o lectură publică susținută de membri ai ligii și un recital de muzică, oferit de artiștii de la „Armonia”. Medicul poet Adrian Mitroi a surprins plăcut cu debutul său în proză, profesorul poet Constantin Vărășcanu și-a prezentat cele mai recente versuri, iar scriitorul Ion Dincă a citit o savuroasă proză umoristică, dintr-un volum publicat. Preț de un ceas, elevi de la Colegiul Economic „Maria Teiuleanu” și profesoara lor, Tatiana Nica s-au delectat cu o oră de literatură... altfel.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat un medalion literar, dedicat academicianului de

origine argeșeană, Gheorghe Păun. Manifestarea, care s-a înscris în cadrul proiectului cultural „Recenzii” a cuprins o prelegere despre viața și activitatea culturală a lui Gheorghe Păun, acțiune susținută de poeta Denisa Popescu. Publicul format din elevi și cadre didactice de la Colegiul Național „Zinca Golescu” s-a delectat și cu o lectură publică, din creația literară a academicianului Gheorghe Păun, în interpretarea actorului Puiu Mărgescu, dar și a poetei Denisa Popescu.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat medalionul literar - muzical sub genericul „Ilzi”, dedicat profesoarei și scriitoarei Ilzi Sora, care este și coordonatorul cursului de engleză și pian „Engleza pe portativ”, desfășurat în cadrul instituției. Evenimentul, inițiat și susținut de scriitoarea Marilena Lică - Mașala a cuprins o lectură publică din romanul „O străină la Damasc”, de Ilzi Sora și din versurile scrise de poeta, scriitoarea și profesoara Steluța Istrătescu, versuri inspirate din tulburătoarea poveste de viață a lui Ilzi. Manifestarea, desfășurată sub semnul zilei de naștere a scriitoarei Ilzi Sora a fost animată de un recital la pian, susținut de sărbătorită, dar și de câțiva elevi talentați, de la cursul „Engleza pe Portativ”.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat în Complexul Expozițional „Casa Cărții” expoziția aniversară de artă plastică, sub genericul „Constantin Samoilă - 77”, realizată de artistul plastic Constantin Samoilă. Originar din comuna Corbi, satul Poienărei, autorul a absolvit Școala Tehnică de Arhitectură din București în anul 1959 și Facultatea de Construcții București, în anul 1970. A expus pentru prima dată în anul 1968, lucrări de pictură în ulei, la Trustul Petrol Pitești. De-a lungul timpului a organizat expoziții de pictură și metaloplastie la Galeria de Artă Naivă din Pitești, Casa Sindicatelor Pitești, Biblioteca Județeană Argeș, Casa Studenților Grigore Preoteasa din București, Institutul de Construcții București, la Ploiești, dar și în Grecia, Franța și Canada. Din anul 1980 este membru al Coralei D.G.Kiriac și de trei ani face parte din Grupul Vocal „Armonia” al Centrului Cultural Pitești. A donat numeroase lucrări la biblioteca din Domnești și muzeul din Corbi. Expoziția de la Centrul Cultural Pitești a stat sub semn aniversar, unde autorul expune 77 de lucrări, la fel ca numărul de ani pe care-i împlinește.

CARMEN ELENA SALUB

„Florile în opera Iuliei Hașdeu”

în colaborare cu invitați speciali de la Școala nr. 10 „Marin Preda”. Spectacolul a cuprins un recital susținut la pian de eleva Clara Dionisie și un program

„Ilzi”

„Constantin Samoilă - 77”

artistic, oferit de elevi talentați de la Școala „Marin Preda”, coordonați de învățătoarea Ileana Manea. Copiii de la Cursul „Prietenul meu Pianul” au mai vernisat și o expoziție de pictură, cu tematică specifică primăverii.

■ Centrul Cultural Pitești a organizat o lectură publică din seria întâlnirilor literare lunare, sub genericul „Printre cărțile oamenilor de cultură argeșeni, avându-l invitat pe prof.dr.Marian Popescu,

Castelul de ghiață al gândirii

Baleind între poezie și proză, cu apetit mai ales pentru poemul în proză, Camil Tănăsescu lucrează tenace, oarecum simetric, sigur cu dorința de echilibru, la ambele aripi ale operei sale. De data aceasta ne propune o carte de poeme cu titlu ce ține oarecum de atropologie culturală și cu cele trei despărțăminte definite realmente în cheie științifică: *Amnesia*, *Aphasia* și *Agonia*. Ar fi vorba de trepte ale pierderii ființei, de o cădere ce nu poate fi oprită – din care poezia, gândul în general, recuperează și aduce la un plan orizontal forme. Sensul este barbilian, desigur, dar autorul se regăsește cu *Joc secund* mai ales prin atitudinile de cadentă universitară, ca să zic așa, adică îl include în bibliotecă proprie, în vasta experiență a căderilor din lume. Prima treaptă a cărții, *Amnesia*, conține poeme mai largi și începe neted, pe tonul Eclesiastului: "Cavoul meu se adâncește / în imensa groapă a nimicniciei/ unde se regăsesc oasele timpului pierdut/ cum să oprești căderea/ în nimicuri nimicitoare/ singur în fața oglinzii cerului/ cu dungi adâncite de fulgere căzute/ și dinții râioși în grumazul nevăzătorului/ într-un destin făcut de îngerul rătăcit/ cel împietrit la rugămintă criminală/ cel iubit de bătrânețea cărnii pentru că nu a fost ucis din fașă/ oh, și golul care mă cheamă / ca și canalul cu pești sinucigași/ sub cinci curcubeie mistuite de/ putregaiul flăcărilor/ și brațul și picioarele apăsate/ în spațiul de coșciug/ în care timpul amână veșnicia nimicului invazia de semințe ca niște răme după/ ploaie/ răbuninbd în giulgiuuri aprinse/ la marginea asfaltului încins/ rămătoare se mișcă încet/ ca o clipă prelungită pe buza de iepure/ împăiat..." Este o adevărată epopee a căderii regnului (tribului) omenesc, regn (trib) așezat sub semnul îngerului căzut, în urmă rămânând să consolideze orizontala, momentul zero al vieții, animalele terestre, pământene, subpământene sau aeriene. Aceste *nimicuri nimicitoare* ce par a fi cauza nu aneantizează, nu fac golm ci duc omenescul la atom, la infinitatea de indivizibile. Limba română îl ajută pe poet, pentru că la noi *nimic* înseamnă, din latinește, *ne-miga*, *miga* însemnând *fărâma*, moarte extrem de mică din ceva: nimic semnificativ, așadar, nici măcar o fărâma întregă, ceva foarte, foarte mic – dar ceva, totuși, nu *kenos* din grecește, nu *aneantizare*.

Poetul nu poate să-și imagineze *kenos*-ul, atomizează la nesfârșit prin metafore și comparații această "Odisee" a căderii în *ceva*-uri fiind, ca și premiza că toți oamenii sunt păcătoși, imbold la căutare, la construcție – care devine inventar fără sfârșit, *ori-ce*. Concluzia acestui lung poem meditativ: "cerșetor îndelung afurisit/ caut în gunoaiile sufletului: gunoaiile sunt fărâmi, golgoaze dacă ne-am referi la o apă impură – tristețea poetului fiind aceea că dumnezeirea a lăsat sufletul în impurități. În "demonstrația poetică" este implicat Platon, sunt aduse maxime și expresii latinești (unele, greșite: *mirabilis conceptione* zice poetul, sau *adversus dogmatica*). Mai adaug că, uzând până la manieră uneori de punctuația albă, autorul aglomerează genitive, și chiar genitive duble – asta, desigur, pentru că și cuvintele au viața lor, își cer relația unele față de altele, nu le poți *nimici* această relație pe care punctuația ar fi făcut/o să iasă în mod natural la iveală. Cu totul remarcabil este, și prin limpezime, poemul *Marea hoinăreală*: "La apelul clipei am răspuns prezent/ era într-o dimineață de mai/ și nu era nimeni de față/ pe platoul existențial/ atunci am constatat cu luciditate/ că Alexandru Macedon/ e rămas în vecia învingătorilor/ Eminescu e rămas în vecia cuvintelor/ iar eu pe platoul pustiu/ îmi căutam locul de neconceput/ în minunata vecie a nimicului/ cu mult înainte de marea vecie a morții." Desigur, *de neconceput* pentru că totul curge, totul cade, nu poate exista, nu poate fi conceput în acest sistem un loc, ceva fix. Și totuși, cel supus Eclesiastului caută așa ceva: acest tip de parodox face tensiunea deii, face chiar ca epopeea să devină una a îndoielii – adică te scoate din trib, te pune în regn general al vieții.

Partea următoare a volumului, *Aphasia*, conține meditații în terține (nu haiku-uri), și acestea mi se par adevărate fulgurații, cugetări inspirate, iluminări; poeta Mariana Țăranu, o distinsă universitară, podoaba Universității din București prin anii 70, le numea *concelli*, cu un termen de italiană medievală, și a scos cel puțin două volume de *Concelli* (atâtea cunosc eu) – dar din teoretizările ei această specie de poezie trebuie să îmbine cugetarea cu imaginea, mai ales să curgă frumos în limbă. Terținele lui Camil Tănăsescu sunt

cugetare adâncă, îndrăzneță, înșurubare în idee. În construcția volumului încearcă să aducă un echilibru, proiectând mai întâi uitarea, amnezia din ciclul anterior, în zona cerească, în chip de reproș pentru că divinitatea una a promis – și alta se vede în drumul (căderea) creațiilor sale. Ciclul se numește *Aphasia* pentru că autorul uită cuvântul *rugă*, sau nu-l rostește curat, puios, și pică alături cu vorba, în asenmenea cugetării ce pun la îndoială realul, dar în care răzbate speranța. Și a treia parte a volumului, *Agonia*, se constituie tot din terține, având de asemenea rol în construcție: despărțirea sufletului de trup este un alt argument al dihotomiei veșnicie/nimicnicie, dar de data aceasta atitudinea se limpezește, ființa umană se recuperează în divinitate:

Sensul demersului poetic al lui Camil Tănăsescu, nu frumosul va salva lumea, ci cugetarea, adevărul. Fărâmițarea la nesfârșit a cugetării, nimicirea gândului – acestea duc tot la cugetare, tot la gând. Astfel, însumarea de harfe răsfirate pe care le ridică poetul din eterna cădere nu înseamnă cântec, ca la Ion Barbu, ci gând formalizat. Este ca și cum ar spune că acolo, în eternitatea lor, Platon discută cu Aristotel, lumea în general își continuă ex-cogitarea.

Cu asemenea construcții teoretice puse în versuri bine simțite și bine cumpănite (care ar mai avea nevoie doar de un mai accentuat imbold formal, să spunem metafore mai cu efuziune presărate în text sau imagini, sau poate ritm – orcum, au o eufonie evidentă; de asemenea, autorul ar face bine să urce în zona scrisului punctuat, putându-i-se aminti și dânsului vorbele lui Caragiale: *punctuația reprezintă gesticulația gândirii*) – Camil Tănăsescu a câștigat, deja, între 2000-șiți din plutonul cărora face parte, o preeminență ce-i va sta din ce în ce mai bine pe măsură ce-și va edifica opera în mod echilibrat. Poezia și proza sa au nevoie nu numai de asemenea împletiri precum cele de până acum – dar și de eseu, și chiar de studiu tematic pe operele și ideile din care cresc.

N.GEORGESCU

1 Camil Tănăsescu, *Odiseea tribală*, Ed. Autograf mgm, 2014

Baleind între poezie și proză, cu apetit mai ales pentru poemul în proză, Camil Tănăsescu lucrează tenace, oarecum simetric, sigur cu dorința de echilibru, la ambele aripi ale operei sale.

SEMNAL

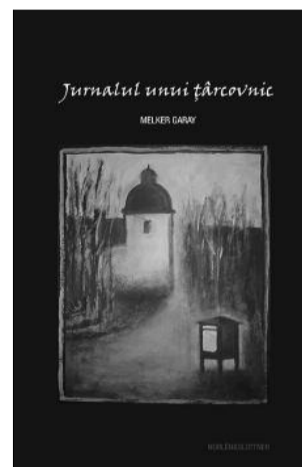
MELKER GARAY - „JURNALUL UNUI ȚĂRCOVNIC”

Traducere din limba franceză de Marilena Lică-Mașala

Născut în Chile, Melker Garay trăiește în Suedia, din 1970. Cartea de față, cu o scriitură de „caligraf” al sufletului, este o ficțiune de tip borgesian - unchiul țărcovnic, evocat de autor în textul de mai jos, este o ficțiune, cum ficțiunii sunt și dialogurile cu teme teologice, însemnate în jurnal. Scrisă parcă de un scriitor „colectiv” (jurnalist, povestitor, dramaturg, poet, romancier), cartea de față este de o rară frumusețe literară și spirituală, frumusețe sporită și de măiestria traducătoarei Marilena Lică-Mașala - o perfecționistă înăscută și o bună „detectoare” a subtilităților sublime.

Să-i dăm cuvântul autorului: „Dintre toate îndeletnicirile posibile, unchiul meu și-a ales-o pe aceea de țărcovnic. Poate că nu este cea mai atrăgătoare cu putință, dar asta a făcut în bună parte a vieții sale. Până nu demult. Într-o noapte, în urmă cu aproape doi ani, a căzut de pe

acoperișul bisericii și a murit. Știu că era un om tăcut, retras, a cărui dispariție ar fi trecut neobservată, dacă nu s-ar fi găsit în urma lui câteva suluri de tapet din hârtie, cu înscrisuri. Aceste suluri erau un fel de arhivă. Desfășurându-le, am găsit numeroase însemnări, cea mai mare parte sub formă de dialoguri. Citind aceste însemnări, m-am putut apropia de el, de gândurile lui, oarecum ciudate, pe diferite teme teologice, gânduri care par să-l fi frământat mult, ceea ce ne-ar putea mira la un modest slujbaș al bisericii... Judecând după însemnările sale, unchiul meu avea o legătură de neînțeles cu Dumnezeu. Pare să fi fost sfâșiat între două stări greu de împăcat: nevoia de a-L ocări și nevoia de a-L ocroti. Cu toate acestea, părerea lui despre credință era simplă. După unchiul meu, singurul fapt care a permis credinței să reziste de-a lungul timpului a fost incognoscibilitatea lui Dumnezeu.” (A.S.)

O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că *Argeș* nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.

Număr ilustrat cu imagini din Sudul Iordaniei.

Revista **ARGES** poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.
IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2013, costul abonamentului fiind de 22 lei/an. Plata se face prin mandat postal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel.: 0248/219976, 216348, fax: 210068.
e-mail: revista_arges@yahoo.com.
Revista de cultură **Arges** poate fi procurată în București de la librăria Muzeului Literaturii Române.

ARGES

- Revistă lunară de cultură
- Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
- Editată de Centrul Cultural Pitești
- Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, http://www.blogdoman.blogspot.com)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție: **SIMONA FUSARU** (s_fusaru@yahoo.com, http://www.fusaru.blogspot.com).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția: Pitești, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești;
http: www.centrul-cultural-pitești.ro; **e-mail:** revista_arges@yahoo.com
tel.: 0248/216348, 219976
fax: 210068
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA
ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista **ARGES** răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.

eveniment